Sensorveiledning, sosant 1090, vår 2023

SOSANT1090 er et kurs hvor læringsmålet er å gi studentene en oversikt over de viktigste teoretiske retningene i faget, hvordan de bygger på hverandre og hvordan de skiller seg fra hverandre. Ideen bak undervisningsopplegget er at kurset kan være med å gi studentene 1) en oversikt over hvordan faget har utviklet seg gjennom historien og 2) en bedre forståelse for de mer grunnleggende forskjellene mellom ulike antropologiske teorier, for eksempel system/aktørperspektiver, synkrone og diakrone perspektiver, ulike former for maktperspektiver, idealisme og materialisme osv. Undervisningen har i hovedsak rettet seg mot de store linjene i faget og har i mindre grad gått inn på detaljene i de ulike teoretiske retningene.

Eksamen som helhet legger til rette for at kandidatene kan demonstrere både pensumsoversikt, forståelse og evne til analyse og drøfting. For å komme opp på A og B-nivå bør besvarelsene ikke bare vise god forståelse, men også vise evne til drøfting, for eksempel ved å sammenligne perspektiver, se tekster i lys av hverandre, trekke koblinger mellom tekster og diskutere implikasjoner av perspektiver osv. Selvstendig tenkning vil også telle positivt.

Del 1 er kortsvarsoppgaver. Her er forventningen konsise besvarelser som forklarer eller redegjør på en tydelig måte for et begrep eller en ide eller en sammenheng.

Del 2 er langsvarsoppgaver og her skal vurderingen legge vekt på at kandidaten viser evne ikke bare til å forstå og gjengi, men også til å ta i bruk ideer og teorier fra pensum og å sette forskjellige pensumstekster i relasjon til hverandre. Gode besvarelser klarer å kombinere en presis redegjørelse for relevante teorier samtidig som de også diskuterer dem opp mot hverandre.

Vekting: Langsvarsoppgaven skal telle mer enn kortsvar. Del 1 skal skal telle omtrent 25 % og del 2 75 %. Eksamen bør likevel vurderes som en helhet og det er i hovedsak i langsvarsoppgavene vi legger opp til at kandidatene kan vise evne til drøfting, og det er dermed her vi vil finne det som skiller ut de beste oppgavene.

Her følger noen indikasjoner på hvordan de forskjellige oppgavene kan besvares. Dette er ikke å forstå som de eneste, og heller ikke nødvendigvis de beste, måtene å besvare oppgavene. I både kortsvar og langsvar vil det alltid være flere forskjellige måter å besvare oppgavene på gode måter enn det som er indikert her. Spesielt i langsvar er vi ikke ute etter ett bestemt svar, og hvis kandidatene trekker kreative og uvanlige koblinger mellom tekstene på en overbevisende og meningsfull måte kan det være vel så bra.

Del 1, kortsvarsoppgaver

1. Her kan besvarelser trekke frem at thick description beskriver hendelser i både kulturell og situasjonell kontekst og at det er en type beskrivelse som forsøker å fremstille noe på den måten at en hendelse formidles sammen med den konteksten som gjør den meningsfull for de man studerer. Det går også an å illustrere med Geertz sine eksempler (the wink and the twitch og the mock sheep raid), og det går an å knytte «thick description» sammen med Geertz sitt kulturbegrep generelt. Videre kan man fremheve at

thick description for Geertz er det som skiller god antropologi fra mindre god antropologi og at det uttrykker et syn på hva som bør være formålet med antropologi.

2. Et godt svar bør få med seg hvordan Rappaport ser på kultur som en del av økologisk tilpasning og hva dette innebærer. Kultur, som for eksempel ritualer og folks opplevelse av mening, har funksjoner som går utover det folk selv opplever og er bevisst på, og at det for eksempel kan bidra til å opprettholde økologisk balanse.

3. Her kan man for eksempel trekke frem at det å utfordre metaforer kan være en måte å denaturalisere og vise hvordan noe vi kan ha en tendens til å ta for gitt ikke er naturlig, og kunne vært annerledes. I tillegg kan man fremheve at metaforer ofte kan bære med seg negative implikasjoner. Man kan også fremheve at metaforer ikke bare er talemåter, men påvirker hvordan vi tenker og hvordan vi handler, og at de dermed har veldig reelle konsekvenser som er viktig å ta på alvor.

4. Her bør besvarelsen får med seg at dwelling-perspektivet tar utgangspunkt i mennesket i miljøet, i kontrast til bygge-perspektivet som ser på mennesket som noe som står utenfor miljøet. Dette er også relatert til natur/kultur-skillet og skillet mellom kropp og sinn. Det går også an å gå inn på relasjonen mellom tenkning og interaksjon med omgivelsene og fremheve at i «dwelling»-perspektiver kommer tenking *fra,* ikke *før* interaksjon med omgivelser. Dwelling peker også på en pågående prosess og på forbindelser heller enn noe med et startpunkt og sluttpunkt og adskillelse.

5. Med Wolf kan en besvarelse blant annet fremheve at inspirasjon fra Marx kan hjelpe til å motvirke en slags oppstykking hvor man skiller sfærer fra hverandre og reifiserer dem. Istedet kan man med innflytelse fra Marx ta produksjonsmodus som grunnlag for en slags holisme. Det går også an å fremheve at det er nyttig å bruke Marx for å forstå maktforskjeller og konflikter i verden i dag og i nyere historie.
   For Gluckman kan man for eksempel trekke frem at Marx er nyttig for å forstå moderne industrielle samfunn hvor klasse er et viktig aspekt.

Del 2, langsvarsoppgaver

1. Her nevnes det i oppgaveteksten en del mulige veier som besvarelsene kan ta. Men det er likevel valg som kandidatene må ta i besvarelsen, blant annet om hvilke aspekter ved EP eller Barth de vil diskutere. Man kan for eksempel ta tak i det at man med nye perspektiver vil se på det empiriske på andre måter, men det kan også være annen skrivestil og fremstillingsmåte, eller det kan være at det kommer til uttrykk andre mål med etnografien, blant annet.
   Videre er vi ute etter å se aktive analytiske koblinger mellom en av monografiene og ideer og teorier fra nyere perspektiver.

2. Her kan man for eksempel trekke frem at det som ikke henger sammen, for eksempel splid og splittelse, likevel kan forstås som et ledd i strukturell opprettholdelse (Evans-Pritchard), men at det også kan være et ledd i strukturell endring (Leach). Andre perspektiver kan være at splittelser kan være noe som vokser frem fra økonomiske strukturer (Wolf), eller at det er noe preger samtiden og som beveger historien fremover (Appadurai).
   Det er også mulig å være kreativ, og det er mange andre aspekter ved dette. Det kan for eksempel være forskjellige syn på *opplevelse* av det som ikke henger sammen, eller det kan være forskjellige syn på hvorvidt og hvordan aktører og personer har en aktiv rolle når det kommer til at ting ikke henger sammen eller i hvordan å få ting til å henge sammen.

3. Her kan besvarelser trekke på aktørperspektiver, som for eksempel fra Barth og Leach som ser på strategisk politisk handling. Men det går også an å se på andre slags aktørperspektiver, for eksempel Geertz som setter menneske som fortolker i sentrum. «Person» åpner også for å diskutere perspektiver som fokuserer på reelle menneskers levde liv og opplevelse (for eksempel Abu-Lughod) og tekster med fokus på selvet (Marcus & Fischer, Rosaldo). Man kan også trekke inn andre tilnærminger som argumenterer for at aktør og person er mer komplekst enn i konvensjonell forståelse, for eksempel aktør-nettverk teori (Lien).
   Hva slike perspektiver kan få frem vil da altså avhenge av hva man tenker på som en aktør eller en person. Noen mulige svar kan være at det lar oss forklare endringer, at det lar oss unngå problemene med generalisering og at det lar oss utfordre universelle antagelser rundt person og menneske. Men andre poenger er også mulig.